

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
Nr 20, 2015 (46–68)

STAN BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE
WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO
W LATACH 2000-2012

SECURITY SITUATION IN THE REGION
IN THE YEARS 2000-2012 LUBUSKIE

MAGDALENA ADAMCZYK
Absolwentka studiów doktoranckich,
Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

ABSTRACT

The purpose of this article is to demonstrate the dynamics of crime in the province of Lubusz in the period of 2002-2012 based on data from the Ministry of Internal Affairs and Administration and the Police Headquarters and the Regional Police Headquarters in Gorzow Wielkopolski. Discusses the major categories of crime against property based on the widely used statistical categories assessment of these phenomena for all counties in Lubuskie. Risk indicators discussed crimes per 100 thousand inhabitants, the detection of crime and identified.

KEYWORDS

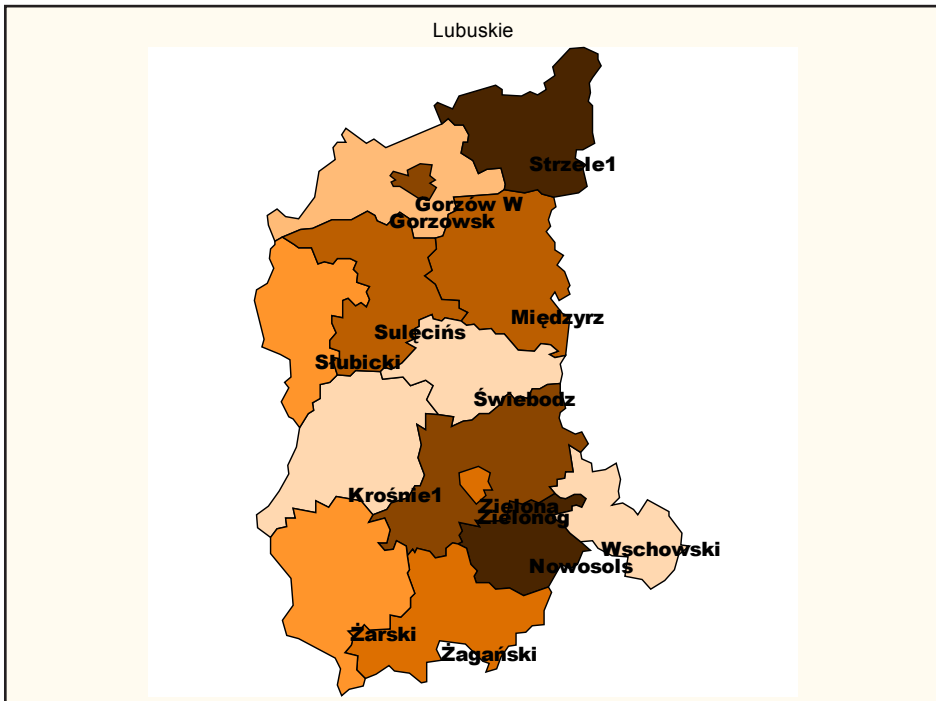
Safety and crime established procedure initiated, stealing other people's things, burglary, criminal extortion, detection

ABSTRAKT

Celem artykułu jest pokazanie dynamiki przestępczości pospolitej na terenie województwa lubuskiego w latach 2002-2012 na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Głównej Policji i Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim. Omówione zostały podstawowe kategorie przestępczości przeciwko mieniu w oparciu o powszechnie stosowane statystycznie kategorie oceny tych zjawisk w odniesieniu do wszystkich powiatów w województwie lubuskim. Zanalizowano wskaźniki zagrożenia przestępstwami w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców, wykrywalność wraz z przestępstwami stwierdzonymi.

SŁOWA KLUCZOWE

bezpieczeństwo, przestępstwo stwierdzone, postępowanie wszczęte, kradzież cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem, przestępstwa rozbójnicze, wykrywalność

UWAGI WSTĘPNE

W badaniu wielu istotnych zagadnień społecznych w tym również przestępczości duże znaczenie odgrywa statystyka. Statystyka jest nauką, której przedmiotem zainteresowania są metody pozyskiwania i prezentacji, a przede wszystkim metody analizy danych opisujących zjawiska masowe. Opierając się na danych ze statystyki policyjnej czy innych nośników informacji, należy mieć na uwadze, że jest to tylko pewna część zdarzeń, która została zgłoszona i zarejestrowana przez organy ścigania.

Ponadto okres transformacji¹ ustrojowej przyniósł ze sobą wiele zmian, zarówno w życiu całego społeczeństwa, społeczności lokalnych, jak i poszczególnych rodzin, wpływając w zasadniczy sposób na warunki ich rozwoju i choć nowe realia ustrojowe z założenia miały przynieść polskim rodzinom szansę na „lepsze jutro” rzeczywistość społeczna ostatnich lat pokazała wyraźnie, jak wiele barier i zagrożeń przyniósł ze sobą ten okres. Niektóre z nich pojawiają się już na poziomie rodziny, skutecznie blokując możliwość zagwarantowania takiego standardu życia, który zapewniłby optymalne warunki rozwoju. Okres transformacji, choć społecznie akceptowany (rozwój swobód politycznych i gospodarczych, likwidacja gospodarki niedoboru na rzecz działania wolnego rynku i zasad wolnej konkurencji) przyniósł ze sobą trudne do przewyżczenia problemy egzystencjalne. Nasilające się w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych niekorzystne zjawiska społeczne takie jak bezrobocie, pauperyzacja społeczeństwa nadal stanowią główne zagrożenie dla bieżącego funkcjonowania wielu polskich rodzin². Według Słownika wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych W. Kopalińskiego pojęcie transformacja oznacza przemianę lub przeobrażenie, przekształcenie, transfigurację. Polska transformacja ustrojowa była wielką przemianą w obrębie wszystkich systemów państwa i władzy. F. Adamski dokonując charakterystyki polskiej transformacji uwagę swoją skupia na zmaganiach dzisiejszej Polski z trudno przewidywalnymi pozostałościami systemu komunistycznego, wśród których wymienia między innymi pojawienie się na wielką skalę zachowań patologicznych, które dotknęły różne sfery życia społecznego. Towarzyszy temu dezorientacja polityczna społeczeństwa oraz zmęczenie psychiczne i znęcanie się do wszelkich zmian w życiu publicznym. Jeszcze innym, choć równie niepokojącym, zjawiskiem na mapie polskich przemian ustrojowej

¹ Transformacja oznacza proces przemian, przeobrażeń, przekształceń.

² www.univ.rzeszow.pl/ekonomia/Zeszyt9/19_smolen.pdf, data pobrania 7.09.2009.

wych jest jak to nazywa autor –bezprawie w „państwach prawa”. Sprzyja to szerzeniu się przemocy i gwałtu, łapownictwa i złodziejstwa. Bezsilność władz wobec gangów, mafii, uniewinnianie i zwalnianie przedterminowe przestępców są przyczyną braku bezpieczeństwa osobistego i sprawiedliwości³. Można, zatem stwierdzić iż przemoc jest zjawiskiem typowym dla transformacji ustrojowej. Przemoc będąca atrybutowym składnikiem każdej władzy nie zanika w okresach przesilen, przełomów i przemian ustrojowych. Wręcz przeciwnie, ujawnia się ona często w większym nasileniu, przyjmując postać nacisku społecznego kierowanego „z dołu ku górze”, jako środek przeciwko przemocy strukturalnej i symboliczne zadawanej społeczeństwu przez państwo i władzę⁴.

Artykuł stanowi również próbę odpowiedzi na pytanie: jak kształtowały się przestępstwa przeciwko mieniu względem postępowań wszczętych i ich wykrywalności?

W pierwszej części artykułu zilustrowano znaczenie bezpieczeństwa oparte o literaturę przedmiotu i jego rodzaje a druga część to badania empiryczne. Ponadto na artykuł składają się rozważania pozwalające na sprecyzowanie wniosków.

Znaczenie pojęcia „bezpieczeństwo jest jednym z najpowszechniej stosowanych pojęć w życiu codziennym, nauce, organizacji, funkcjonowaniu życia społecznego i państwowego. W najprostszym słowa znaczeniu bezpieczeństwo to stan, który daje poczucie pewności istnienia i gwarancję jego zachowania oraz szanse na doskonalenie⁵. Powszechności użycia pojęcia bezpieczeństwo towarzyszy również szeroka interpretacja znaczeniowa. Bezpieczeństwo w znaczeniu ogólnospołecznym obejmuje zabezpieczenie potrzeb: istnienia, przetrwania, pewności, stabilności, tożsamości, niezależności, ochrony poziomu i jakości życia. Bezpieczeństwo będąc naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych jest zarazem podstawową potrzebą państw i systemów międzynarodowych; jego brak wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Jest ono pierwotną egzystencjalną potrzebą jednostek, grup społecznych, wreszcie państw. Idzie przy tym nie tylko o przetrwanie, integralność czy niezawisłość, lecz także o bezpieczeństwo rozwoju, który zapewnia ochronę i wzbogacenie tożsamości jednostki czy

³ J. Papież, A. Płukisa „Przemoc dzieci i młodzieży w perspektywie polskiej transformacji ustrojowej”, wyd. Adam Marszałek s, 18

⁴ ibidem, s. 29

⁵ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Bezpiecze%C5%84stwo> (25.06.2012)

narodu. Owo bezpieczeństwo zależy od tego, co dzieje się wokół nas, od środowiska zewnętrznego, z którego mogą pochodzić ewentualne zagrożenia, zależy także od nas samych. Nie ulega, więc wątpliwości, że „bezpieczeństwo jest naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych, zarazem najważniejszym ich celem”⁶. Ma bowiem zaspokoić naczelne żywotne potrzeby trwania, stabilizacji i przewidywalności, rozwoju, dobrobytu i w końcu ludzkiego szczęścia. Bezpieczeństwo jest stanem i jednocześnie ciągłym procesem, ciągłym działaniem na rzecz stworzenia i utrzymywania tego stanu bezpieczeństwa. Innymi słowy, bezpieczeństwo jako najwyższa wartość i potrzeba jednostek, grup społecznych, państw i wspólnot wielkopaństwowych jest wytworem, swego rodzaju produktem, wszystkich podmiotów bezpieczeństwa, które muszą być do tego przygotowane i zdolne. Bezpieczeństwo w dzisiejszych czasach służy do określenia wielu sfer związanych z życiem ludzi. Od bezpieczeństwa o charakterze globalnym, regionalnym i lokalnym po bezpieczeństwo ruchu drogowego, pracy, życia prywatnego. Jest obiektem starań, troski i dążeń, pragnień i zabiegów. Brak bezpieczeństwa lub proces spadku jakiegoś poziomu bezpieczeństwa traktowane są jako zagrożenia, zjawisko i proces groźny dla istnienia życia i jego perspektyw. Bezpieczeństwo to jedna z najbardziej fundamentalnych wartości i potrzeb współczesnych struktur społecznych. Bez tego jakże unikatowego i podstawowego czynnika nie sposób wyobrazić sobie funkcjonowania tworców cywilizacji nowożytnej.

Jedna z najprostszych definicji ujmuje bezpieczeństwo jako „pierwotną, egzystencjonalną potrzebę jednostek, grup społecznych oraz państw”⁷. Już wybitny psycholog amerykański XX wieku Abraham Maslow wskazuje właśnie na bezpieczeństwo jako nieodłączny i niepodważalny element podstawowej piramidy potrzeb ludzkich⁸. Dziś żyjąc w dobie terroryzmu i konfliktów zbrojnych, ludzie nie traktują potrzeby bezpieczeństwa drugoplanowo jak proponował to Maslow w swym modelu potrzeb. Współcześnie potrzebę bezpieczeństwa należy rozpatrywać w aspekcie potrzeby równorzędnej z potrzebami fizjologicznymi⁹. Współczesne podejście do tematyki bezpieczeństwa postrzega bezpieczeństwo jako „stan i poczucie

⁶ <http://chomikuj.pl/Bendiks/Studia/Semestr+1/BN/BN-Temat+1,1842336400.doc> (25.06.2012)

⁷ Por. R. Kuźniar: *Po pierwsze bezpieczeństwo*, op. cit.

⁸ Maslow A.H: *A Theory of Human Motivation*, „Psychological Review” 1943, t. 50, s. 370-396

⁹ Por. P. Bączek: *Zagrożenia informacyjne a bezpieczeństwo państwa Polskiego*. Toruń 2005

pewności, wolność od zagrożeń”¹⁰. Inne metody badań nad bezpieczeństwem nakreślają kolejną alternatywną definicję terminu – bezpieczeństwo jest w tym przypadku pojmowane jako „proces w którym poziom bezpieczeństwa ulega dynamicznym zmianom bowiem wydaje się że nie można wskazać na trwałe, raz ustanowione bezpieczeństwo”¹¹. Bezpieczeństwo to sytuacja, w której nie występuje żadne zagrożenie. Jest to również „stan psychiczny lub prawny, w którym jednostka ma poczucie pewności, oparte w drugiej osobie lub w sprawnie działającym systemie prawnym: przeciwieństwo zagrożenia .

Encyklopedia powszechna PWN definiuje bezpieczeństwo publiczne jako ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie i mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, obowiązek ochrony bezpieczeństwa spoczywa na wszystkich organach państwowych, społecznych i na obywatelach; we wszystkich państwach istnieją specjalne organy powołane do ochrony bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego. Poczucie bezpieczeństwa nosi w sobie elementy wewnętrznego stanu lub zjawisk i okoliczności świata zewnętrznego, które mają ogromne znaczenie dla całościowego funkcjonowania człowieka. Inaczej można powiedzieć, że jest to „uświadomienie sobie czegoś, co istnieje jako fakt obiektywny lub stan subiektywny, wewnętrzny, świadomość, czucie”. Słownik psychologiczny definiuje poczucie bezpieczeństwa jako „poczucie wolności od strachu i lęku, szczególnie w kontekście zaspokajania obecnych potrzeb jednostki”. Zagwarantowanie poczucia bezpieczeństwa jest działalnością permanentną, gdyż nieustannie dbamy o harmonijny rozwój społeczny oraz prowadzimy działalność edukacyjną i prewencyjną stosując funkcje pomocowe i opiekuńcze oraz podejmując przedsięwzięcia na rzecz sprawiedliwości społecznej, zwracamy uwagę na wsparcie i więzi społeczne, dialog środowiskowy, kształtowanie koalicji na rzecz bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo jest wartością należącą do grona najważniejszych, jeżeli chodzi o egzystencje każdego człowieka. Można nawet powiedzieć, że wyraża zintegrowany wskaźnik wszystkich cząstkowych wartości, które człowiek najbardziej ceni. Używając określenia „bezpieczeństwo” nierozłącznie myślimy o „zagrożeniu” i „ry-

¹⁰ Por. R. Zięba: *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*. „Sprawy Międzynarodowe” 1989, s. 10, 50, cyt. Za: J. Stańczyk: *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*. Warszawa 1996

¹¹ Stańczyk J: *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*. Warszawa 1996, s. 16

zyku”. Bezpieczeństwo z kolei łączone jest z pojęciem „obronność” te oczywiście obiektywnie są z sobą nierozłączne. Współczesne działania z kolei nie mogą być pozbawione cech kompetencji, powinny być zarządzane, czyli realizowane zgodnie z prawami prakseologicznymi. Bezpieczne funkcjonowanie państwa, bezpieczny byt każdej rodziny, każdego obywatela jest wartością najwyższą. Stanowi podstawową potrzebę każdego człowieka. Podchodząc w sposób kompleksowy do zagadnień związanych z bezpieczeństwem obywateli należy najpierw określić: co kryje się pod pojęciem bezpieczeństwo, jaka powinna być organizacja i zarządzanie systemem bezpieczeństwa w ujęciu przedmiotowym ochrona bezpieczeństwa obejmuje, co najmniej ludność, terytorium i system władzy, zaś w funkcjonalnym działalność polityczną, gospodarczą, militarną, publiczną, socjalną.

Przedstawiony zbiór potwierdza, że bezpieczeństwo jest drugą w hierarchii potrzebą ludzką (po potrzebach fizjologicznych). Podstawowym zadaniem każdego państwa powinno być, więc najpierw stworzenie, a następnie i stale doskonalenie systemu bezpieczeństwa tak, aby te potrzeby społeczne zapewnić - zarówno w okresie względnej stabilności, jak i zmiennych zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych Słownik języka polskiego sprowadza pojęcie bezpieczeństwo do słów „stan niezagrożenia, spokoju. pewności. Jest to zapis bardzo ogólny. W rzeczywistości obserwuje się brak powszechnie akceptowanych definicji dotyczących sfery bezpieczeństwa. Każdy obywatel ma niezbywalne prawo do bezpieczeństwa. Może je sobie zapewnić, lub mieć przynajmniej duży wpływ, poprzez trafny wybór ludzi do sprawowania władzy. Zarówno pojęcie zarządzania jak i pojęcie bezpieczeństwa jest od dawna znane i uwzględniane w nauce i w działaniach praktycznych, jednak dopiero dzisiaj zdajemy sobie sprawę z doniosłości zarządzania bezpieczeństwem. Jeżeli przez bezpieczeństwo rozumiemy pewien stan faktyczny lub urojony jednostki lub grupy, który polega na braku zagrożenia, to zarządzanie tak rozumianym bezpieczeństwem będzie procesem uzyskiwania, rozmieszczania i stosowania zasobów dla zmniejszenia zagrożenia .

Pojęcie bezpieczeństwa mimowolnie wiąże się nam z zagrożeniem. Na ogół przez bezpieczeństwo rozumie się pewien stan faktyczny lub urojony jednostki lub grupy, który polega na braku zagrożenia. Zazwyczaj więc kojarzy się nam ono z unikaniem, przewyciężaniem lub eliminowaniem zagrożeń. Jest to zbyt daleko idące uproszczenie, gdyż termin ten ma szersze znaczenie. Dla celów niniejszego opracowania przyjmuję, iż „istota

bezpieczeństwa tkwi w takich formach istnienia, które zapewniają trwa-
nie, przetrwanie i rozwój oraz doskonalenie tudzież trwanie, stabilizację
i rozwój. W tym znaczeniu bezpieczeństwo ma bardzo ekologiczny wymi-
ar, gdyż dla człowieka wiąże się z pomyślnością zarazem w wymiarze
indywidualnym jak i zbiorowym.

Bezpieczeństwo jest z jednej strony faktem możliwym do sprawdzenia za
pomocą narzędzi badawczych z drugiej zaś strony jest odzwierciedleniem
naszego statui psychicznego, przy czym pomiędzy tymi sferami na ogół nie
ma jednoznacznej korelacji. Bezpieczeństwo jest wartością należącą do gro-
na najważniejszych, jeżeli chodzi o egzystencję każdego człowieka.

RODZAJE BEZPIECZEŃSTWA

W nauce o stosunkach międzynarodowych stosuje się szereg typologii
bezpieczeństwa. Pojęcie to odnosi się do procesu zaspokajania potrzeb
i interesów uczestników życia międzynarodowego, realizowanego w śro-
dowisku międzynarodowym. Według kryterium podmiotowego bezpie-
czeństwo dzielimy na:

- Bezpieczeństwo narodowe (państwowe);
- Bezpieczeństwo międzynarodowe;

Pamiętać jednak należy, iż bezpieczeństwo państw w stosunkach mię-
dzynarodowych ma charakter międzynarodowy. Dlatego podział ten jest
w zasadzie umowny. Drugi podział ma charakter przedmiotowy. Pozwala
on na wyodrębnianie i wyszczególnianie rodzajów bezpieczeństwa.

Z uwagi na kryterium przedmiotowe możemy więc, m. in. wyróżnić:

- Bezpieczeństwo polityczne;
- Bezpieczeństwo militarne;
- Bezpieczeństwo ekonomiczne;
- Bezpieczeństwo społeczne;
- Bezpieczeństwo kulturowe;
- Bezpieczeństwo ideologiczne;
- Bezpieczeństwo ekologiczne;

Stosując kryterium przestrzenne wyróżniamy:

- Bezpieczeństwo lokalne;
- Bezpieczeństwo subregionalne;
- Bezpieczeństwo regionalne;
- Bezpieczeństwo ponadregionalne;
- Bezpieczeństwo globalne (światowe):

Przyjmując jako kryterium sposób organizowania, wymieniamy:

- Bezpieczeństwo indywidualne (unilateralne), zapewniane przez działania jednostronne (hegemonizm mocarstwowy, izolacjonizm);
- System równowagi sił;
- System blokowy;
- System bezpieczeństwa kooperatywnego;
- System bezpieczeństwa zbiorowego (regionalnego, uniwersalnego);

Przy zastosowaniu kryterium czasowego wyróżniamy:

- Stan bezpieczeństwa;
- Proces bezpieczeństwa;¹²

Najstarszą formułą bezpieczeństwa jest bezpieczeństwo narodowe. Próbując zdefiniować bezpieczeństwo międzynarodowe, nie można pominąć znaczenia bezpieczeństwa narodowego, gdyż oba te terminy wzajemnie się uzupełniają. Pojęcie to wywodzi się z kategorii egzystencjonalnych potrzeb i interesów społeczności tworzących państwa. Do ich zaspokajania służy aparat państwowy. Dlatego szeroko przyjęte jest w nauce utożsamianie bezpieczeństwa narodowego z bezpieczeństwem państwa

Kluczem do zapewnienia poczucia bezpieczeństwa są zatem nie tylko służby mundurowe, ale my sami musimy minimalizować efekt przyczynowo-skutkowy. Dlatego też, autorka przedstawia samą kryminalistykę poprzez ukazanie przestępczości przeciwko mieniu w latach 2000-2010 w Polsce. Dane do analizy zostały pobrane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz Komendy Głównej Policji. W opracowaniu zastosowano metody statystyki opisowej i analizy dynamiki. W artykule położono nie tylko nacisk na strukturę przestępstw przeciwko mieniu a przede wszystkim na siłę związku między przestępstwami wszczętymi a stwierdzonymi i wykrywalność tych zjawisk.

Przestępstwa stwierdzone to takie przestępstwa, które zostały popełnione, a informacje o tych przestępstwach dotarły do organów ścigania poprzez zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez osobę poszkodowaną lub ze źródeł własnych organów ścigania¹³. Przestępstwa rozbójnicze (rozbój – art. 280 kk, kradzież rozbójnicza - art. 281 kk i wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk) to przestępstwa przeciwko mieniu, których sprawca używa przemocy albo gotów jest jej użyć. Rozbój – by zdobyć mienie, sprawca grozi użyciem przemocy, używa przemocy albo doprowa-

¹² Zięba R., op. cit., s. 31-32.

¹³ Adamczyk M” Nauka i gospodarka” nr 2011/2 str. 68

dza ofiarę do stanu nieprzytomności lub bezbronności (odurza, upija, usypia albo krępuje albo w inny sposób pozbawia możliwości stawiania oporu). Surowsza odpowiedzialność grozi temu sprawcy, który posługuje się bronią palną, nożem albo innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem (czyli takim, którym też można kłóć i zadawać cięcia), albo działa w inny sposób zagrażający życiu. Kradzież rozbójnicza - jest jakby odwrotnością rozboju: sprawca stosuje przemoc bądź grozi jej zastosowaniem po popełnieniu kradzieży, w celu utrzymania się w posiadaniu skradzionych rzeczy (np. włamywacz złapany na gorącym uczynku grozi bronią, by uciec z miejsca przestępstwa). Wymuszenie rozbójnicze - to takie zachowania jak wymuszenie okupu za porwaną osobę, żądanie haraczu za „ochronę” lokalu, tzn. za to, że zostanie on zniszczony, albo zmuszanie pod groźbą zastosowania przemocy do zaniechania działalności gospodarczej (np. zamknięcie sklepu stanowiącego konkurencję dla innego przedsiębiorcy, korzystającego z pomocy gangsterów). Wymuszenie rozbójnicze różni się od rozboju tym, że w przypadku rozboju sam sprawca zabiera mienie (kradnie), a w przypadku wymuszenia rozbójniczego - zmusza ofiarę, by rozporządziła swoim mieniem¹⁴. Art. 278. Kodeksu karnego wyjaśnia znaczenie kradzieży cudzej rzeczy: § 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Art. 279. Kodeksu karnego wyjaśnia znaczenie Kradzieży z włamaniem § 1. „Kto kradnie z włamaniem, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”¹⁵

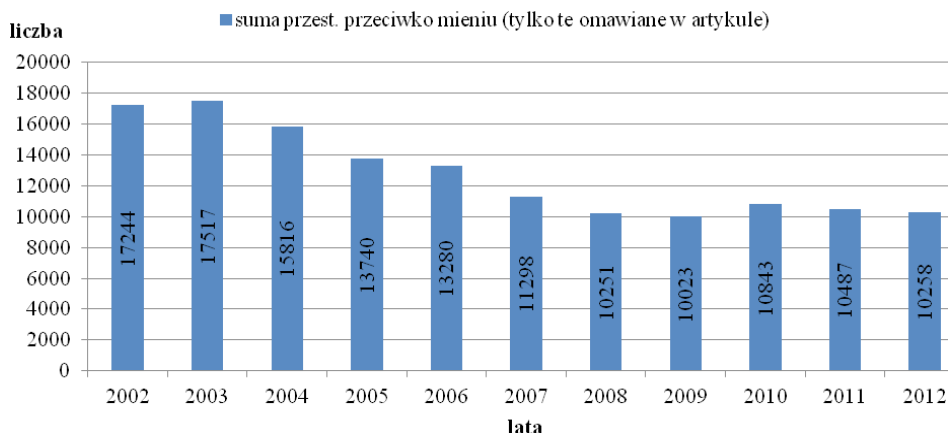
Przestępstwa stwierdzone to takie przestępstwa, które zostały popełnione, a informacje o tych przestępstwach dotarły do organów ścigania poprzez zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez osobę poszkodowaną lub ze źródeł własnych organów ścigania.

W roku 2012 stwierdzono w województwie lubuskim 10 258 omawianych przestępstw przeciwko mieniu. Oznacza to spadek o 229 przestępstwa stwierdzone względem roku 2011. Z danych statystycznych widać, iż najwięcej przestępstw przeciwko mieniu zanotowano w roku 2003. W latach 2002-2012 liczba stwierdzonych przestępstw nieznacznie maleje. Liczba przestępstw stwierdzonych w roku 2012 jest niższa od zanotowanej w roku 2002o 41%. W roku 2009 zarejestrowano najmniej przestępstw (wykres 1).

¹⁴ <http://pokrzywdzeni.gov.pl/kategorie-przestepstw/crimes,53.html>(16.06.2012).

¹⁵ <http://prawoity.pl/wiadomosci/kradziez-z-wlamaniem-art-279-kk>

WYKRES 1. LICZBA PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZECIWKO MIENIU W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W LATACH 2002-2012

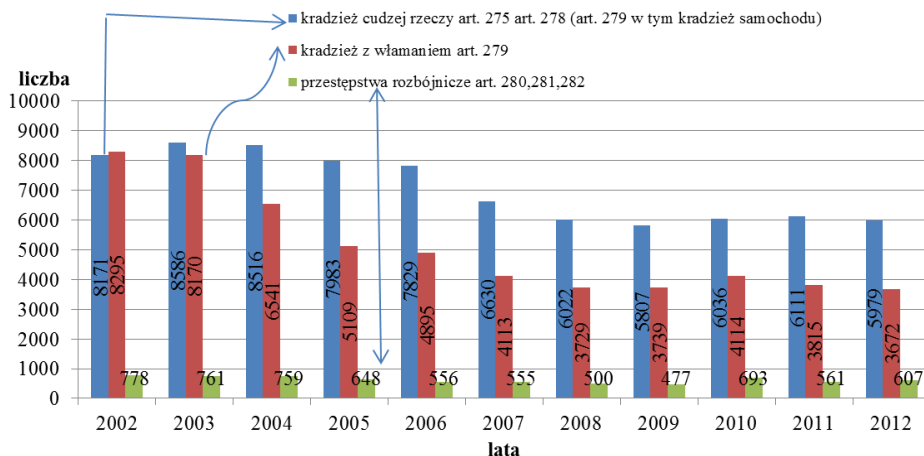

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim - analiza badań

Jak widać na wykresie 2 najliczniejsza grupa przestępstw w powiecie lubuskim w latach 2002-2012 wystąpiła w przypadku kradzieży cudzej rzeczy następnie kradzieży z włamaniem rzeczy oraz przestępstw rozbójniczych. Najniższy w roku 2012 spadek o ok. 56% wystąpił w kategorii kradzieży z włamaniem, 27% kradzieży cudzej rzeczy oraz 22% przestępstw rozbójniczych względem roku 2002.

Zatem przestępstwa przeciwko mieniu to dynamika malejąca w całym okresie poddanym badaniu poza rokiem 2010, w którym dynamika wzrosła o 8% względem roku 2009. Jednakże należy pamiętać, że to jest tylko statystyka, która nie zawsze jest wiarygodna z uwagi na występującą ciemną liczbę przestępstw. Ponieważ część przestępstw w danym roku nie została wykryta i wówczas statystyka ulega zmniejszeniu a kolejne lata są znaczenie wyższe co nie oznacza wzrostu przestępczości lecz wykrycie sprawcy i zakwalifikowanie go do roku bieżącego pomimo, że zdarzenie nastąpiło rok czy dużo wcześniej.

WYKRES 2. PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE W POWIECIE LUBUSKIM W LATACH 2002-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim- analiza badań

Statystyki Policji i innych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny nie odzwierciedlają w pełni stanu zagrożenia przestępczością. Istnieje bowiem tzw. ciemna liczba przestępstw, czyli zdarzeń, których nie zgłoszono organom ścigania.¹⁶

Mając na uwadze wszystkie kategorie przestępstw należy stwierdzić, iż w powiecie sulęcińskim (348) zanotowano najniższy wskaźnik omawianych przestępstw przeciwko mieniu w roku 2012 spośród wszystkich powiatów poddanych badaniu. Ponadto wszystkie przestępstwa z tej kategorii zostały uszeregowane w następującej kolejności: Wschowa (418), Strzelce (468), krosno (475), Ślubice (492), Świebodzin (430), Międzyrzecz (579), Żagań (598), nowa sól (790), żary (878), Gorzów (2310), zielona góra (2372) co zostało zilustrowane w tabeli 2.

¹⁶ Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w roku 2011, str. 27

TABELA 1. STAN ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ PRZECIWKO MIENIU
W POWIATACH W ROKU 2012

Powiaty w województwie lubuskim	lata	kradzież cudzej rzeczy art. 275 art. 278 (art. 279 w tym kradzież samochodu)	kradzież z włamaniem art. 279	przestępstwa rozbójnicze art. 280,281,282
Krosno	2012	240	217	18
Międzyrzecz	2012	325	232	22
Nowa Sól	2012	435	333	22
Wschowa	2012	266	137	15
Słubice	2012	321	138	33
Strzelce	2012	258	200	10
Sulęcín	2012	205	136	7
Świebodzin	2012	326	185	19
Żagań	2012	382	183	33
Żary	2012	424	368	86
Miasto Zielona Góra	2012	1 383	764	225
Miasto Gorzów WLKP.	2012	1 414	779	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie danych z Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim- analiza badań

Kradzież cudzej rzeczy

§ 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

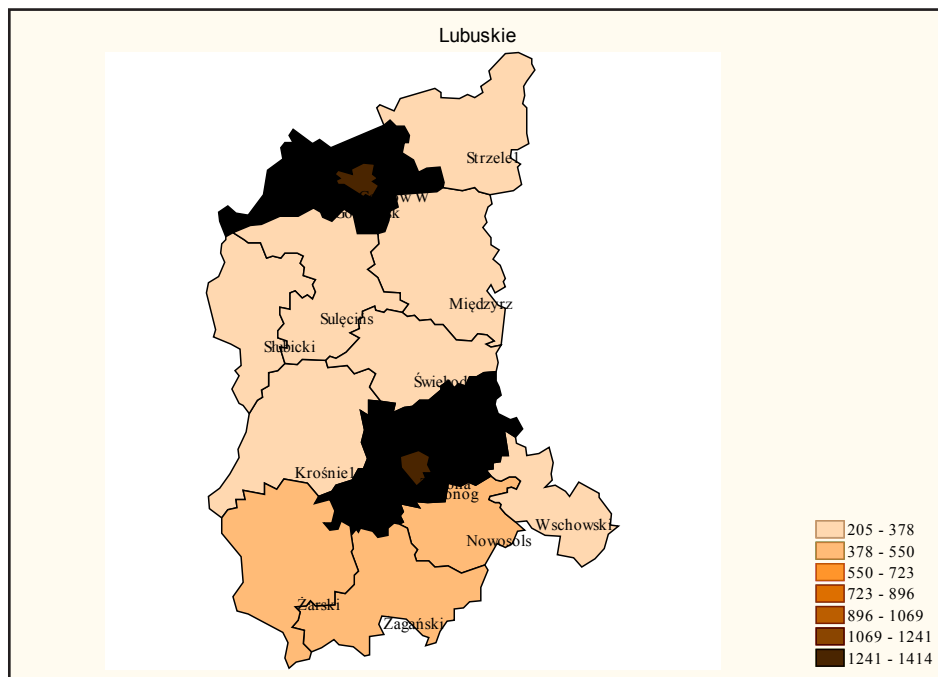
§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

§ 5. Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego¹⁷.

¹⁷ http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63961/Kradziez_art_278.html

WYKRES 3. KRADZIEŻ CUDZEJ RZECZY W POWIATACH W ROKU 2012

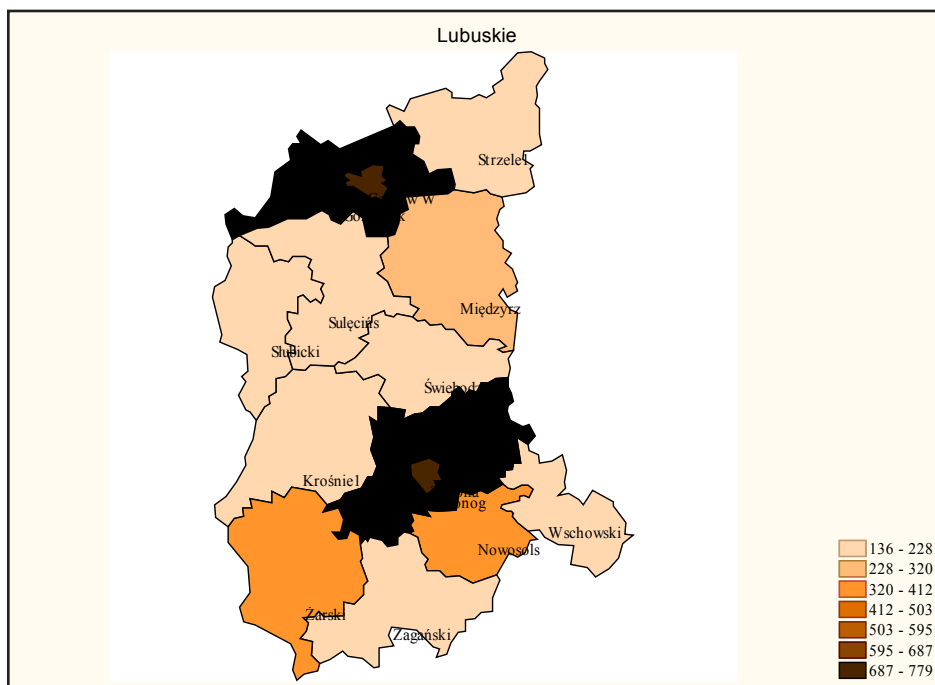
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim- analiza badań

Liczba kradzieży cudzej rzeczy zaprezentowana na wykresie 3 wskazuje, że największe rozmiary tej przestępczości pojawiły się w Gorzowie i Zielonej Górze. Ponadto w roku 2012 samej kradzieży cudzej rzeczy w powiatach zarejestrowano 5 979. Badania dowiodły, że w latach objętych badaniem najniższa dynamika wystąpiła w Krośnie w roku 2009 ok 58% spadku przestępstw. Natomiast najwyższa przestępczość miała miejsce we Wschowej ok. 50% wzrostu w ciągu jedenastu lat względem roku 2002. Należy zauważyć, że wzrost przestępczości w roku 2012 względem roku 2002 wystąpił w: Nowej Soli o 29%, Sulęcinie i Żaganiu o 26%, Słubicach 19%, Gorzowie 16%, Strzelcach 12%, Żarach 9%, Międzyrzeczu 8%, Świebodzinie 3%. Jedynie w Krośnie i Zielonej Górze dynamika miała trend spadkowy względem roku 2002. Zatem można zauważyć, że w roku 2012 w Gorzowie wystąpiły najwyższe rozmiary kradzieży cudzej rzeczy, a dynamika zmalała o 17% względem roku 2002. W tym samym czasie w Zielonej Górze o 756 zmalały przestępstwa tj. 35%. Jest to największy spadek liczby przestępstw stwierdzonych.

Dynamika o podstawie stałej¹⁸ przestępstw kradzieży cudzej rzeczy w powiatach ogółem w latach 2002-2004 była rosnąca, po czym zaczęła maleć w latach 2005-2009 i 2012. Natomiast w latach 2010 -2011 był wskaźnik rosnący 75% w roku 2011.

Kolejną grupą przestępstw przeciwko mieniu jest kradzież z włamaniem. Według kodeksu karnego § 1. Kto kradnie z włamaniem, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. § 2. Jeżeli kradzież z włamaniem popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego¹⁹.

WYKRES 4. KRADZIEŻ Z WŁAMANIEM W POWIATACH WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W ROKU 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie danych z Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim- analiza badań

¹⁸ Miary dynamiki o podstawie stałej (jednoprastawowe) określają one zmiany, które występowały w kolejnych okresach w odniesieniu do okresu przyjętego, jako podstawę.

¹⁹ http://statystyka.policja.pl/portals/st/1118/63963/Kradziez_z_wlamaniem_art_279.html

W roku 2012 stwierdzono 3 672 przypadków kradzieży z włamaniem. Oznacza to spadek liczby stwierdzonych włamań o ok. 4% w porównaniu z rokiem 2011, kiedy to odnotowano ich 3 815. W latach 2002-2008, 2011-2012 zauważalna jest tendencja spadkowa, kolejne lata 2009-2010 to wzrost kradzieży z włamaniem. Dynamika w roku 2012 przedstawia spadek przestępczości o ok. 4 623 tj. 56% względem roku 2002.

Poniżej zostały przedstawione przestępstwa rozbójnicze ogółem (rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze). Z uwagi na brak możliwości uzyskania danych za poszczególne przestępstwa we wszystkich powiatach autorka zaprezentowała przestępstwa rozbójnicze ogółem.

Rozbój

1. Kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią, przedmiotem, środkiem lub sposobem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3²⁰. Według kodeksu karnego kradzież rozbójnicza to: „Kto w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy, bezpośrednio po dokonaniu kradzieży, używa przemocy wobec osoby lub grozi natychmiastowym jej użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności”²¹. Kradzież rozbójnicza zachodzi w razie zaatakowania przez uciekającego złodzieja osoby próbującej odebrać mu skradzioną rzecz²². Wymuszenie rozbójnicze - Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przemocą, groźbą zamachu na życie lub zdrowie albo gwałtownego zamachu na mienie, doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym albo do zaprzestania działalności gospodarczej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10²³.

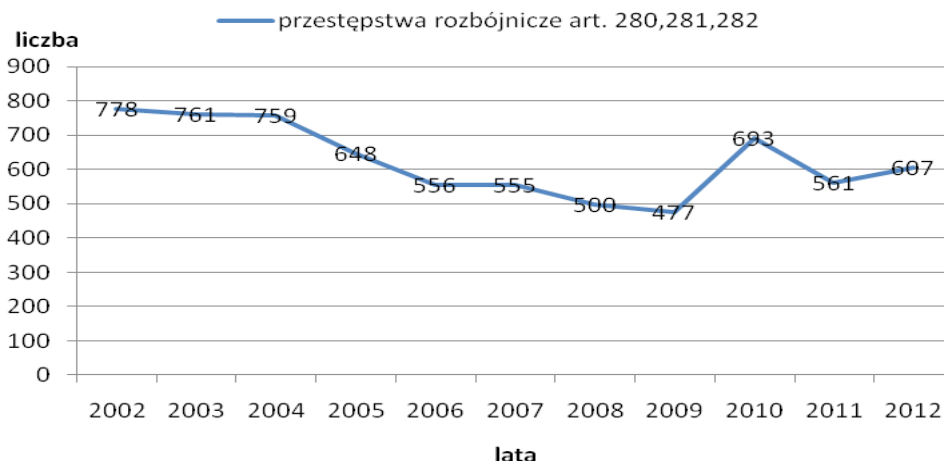
²⁰ http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63964/Rozboj_art_280.html

²¹ <http://prawoity.pl/wiadomosci/kradziez-rozbojnicza-art-281-kodeksu-karnego>, [25.01.2011r.]

²² http://pl.wikipedia.org/wiki/Kradzie%C5%BC_rozb%C3%B3jnicza

²³ http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63972/Wymuszenie_rozbojnicze_art_282.html

WYKRES 5. DYNAMIKA STWIERDZONYCH PRZESTĘPSTW ROZBÓJNICZYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W LATACH 2002-2012 (2002=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim- analiza badań

Materiały statystyczne przedstawiają spadek przestępstw stwierdzonych rozbójniczych (przestępstw rozbójniczych) w latach 2002-2009 oraz w roku 2011, po czym nastąpił bardzo wysoki wzrost w roku 2010. Ponadto w roku 2009 wystąpił najwyższy spadek przestępstw rozbójniczych o ok. 39% względem roku 2002. Najmniej przestępstw z tej kategorii wystąpiło właśnie w tym roku.

Z zebranych materiałów statystycznych widać, że przestępczość miała tendencję malejącą. W roku 2012 największe rozmiary przestępstw rozbójniczych policja zarejestrowała w Zielonej Górze tj. 225, a także w Gorzowie 117 przestępstw. Najmniej przestępstw w tym samym roku zanotowano w Sulęcinie (7). Pomimo, że w Gorzowie wystąpiła wysoka przestępczość to przestępstwa w roku 2012 zmalały o 86 względem roku 2002. Jest to najwyższy spadek w całym województwie lubuskim. W Krośnie w tym samym czasie, przestępstwa uległy zmniejszeniu o 22. W Strzelcach o 18 przestępstw mniej, w Sulęcinie 15, Słubicach 13 i 12 w Świebodzinie. W Nowej Soli zarejestrowano spadek o 11 przestępstw, natomiast w Żaganiu i Międzyrzeczu o 8. Wzrost w całym okresie badanym wystąpił w Zielonej Górze i Żarach.

TABELA 2. LICZBA STWIERDZONYCH PRZESTĘPSTW ROZBÓJNICZYCH W POWIATACH WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W LATACH 2002-2012

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Krosno	40	53	73	31	37	24	28	24	14	13	18
Międzyrzecz	30	32	39	20	13	26	24	18	43	19	22
Nowa Sól	33	52	51	47	40	43	24	27	128	36	22
Wschowa	20	15	24	21	19	23	13	17	16	13	15
Słubice	46	52	31	40	44	35	28	47	21	48	33
Strzelce	28	22	21	33	12	4	12	35	12	14	10
Sulęcín	22	10	20	17	17	9	13	9	14	11	7
Świebodzin	31	38	24	31	19	12	20	18	16	17	19
Żagań	41	47	49	47	32	26	22	29	33	21	33
Żary	82	65	52	56	59	89	74	75	88	96	86
Miasto Zielona Góra	202	191	206	170	135	178	162	98	219	139	225
Miasto Gorzów WLKP.	203	184	169	135	129	86	80	80	89	134	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim - analiza badań

Analizując dane statystyczne należy wziąć pod uwagę liczbę przestępstw stwierdzonych we wszystkich latach, a także zmienne niezależne jakie mogły się przyczynić do wzrostu tego rodzaju przestępstw. Mając na względzie bezrobocie, liczbę osób zamieszkujących dany powiat oraz czy dane przestępstwo, które zaistniało w pewnym roku zostało zakwalifikowane w roku zdarzenia czy w innych latach. Wówczas statystyka jest zróżnicowana. Ponadto jakie są siły zabezpieczające i odpowiedzialne za poziom bezpieczeństwa w naszym regionie. Drodzy czytelnicy nie należy zapominać, że to tylko statystyka, która ma pokazać stan bezpieczeństwa. Jednak należy mieć na względzie liczbę stwierdzonego przestępstwa, które zaistniało w danym regionie. Dynamika ma tylko na celu pokazanie jak kształtują się przestępstwa w konkretnych latach, czy nastąpił wzrost, spadek czy stagnacja. Liczby natomiast pokazują rozmiary przestępstw. Podsumowując przestępczość przeciwko mieniu należy wskazać, że najwięcej w roku 2012 wystąpiło kradzieży cudzej rzeczy, kradzieży z włamaniem następnie i przestępstw rozbójniczych.

Następnie przedmiotem rozważań stała się wykrywalność²⁴ przestępstw w latach 2002-2012 w województwie lubuskim. Badania statystyczne przedstawiły, że w miarę wzrostu przestępstw stwierdzonych ich wykrywalność maleje (wykres 6). W zebranym materiale widać, że najwyższa wykrywalność wystąpiła w Żarach 79,4% a najniższa w Sułężynie 79,1%.

²⁴ Wykrywalność oznacza pewien stosunek liczby wykrytych przestępstw w danym roku przez liczbę przestępstw stwierdzonych w danym roku oraz powiększonej o przestępstwa stwierdzone w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu nie wykrycia sprawy. Adamczyk M., „Nauka i gospodarka- Kształtowanie się przestępczości w Polsce w latach 2000-2009”, 2011/2 nr 9

TABELA 3. STWIERDZONE PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO MIENIU WRAZ Z WYKRYWALNOŚCIĄ W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W LATACH 2002-2012

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
suma przestępstwa przeciwko mieniu w województwie Lubuskim (według omawianych w artykule)	778	761	759	648	556	555	500	477	693	561	607
wykrywalność w województwie Lubuskim - kradzież cudzej rzeczy	34,0	32,9	33,2	33,8	34,9	36,0	37,2	39,3	37,0	40,1	39,4
wykrywalność w województwie Lubuskim - kradzież z włamaniem	34,3	34,9	33,3	34,8	35,2	39,7	42,1	36,1	37,8	35,3	38,3
wykrywalność w województwie Lubuskim - przestępstwa rozbójnicze	62,7	61,4	69,5	63,7	62,6	77,6	70,6	74,0	78,4	79,4	81,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - analiza badań

W przypadku przestępstw rozbójniczych wskaźnik zagrożenia przestępstwami w latach 2002-2012 miał głównie trend spadkowy, co zostało przedstawione w tabeli 4. W latach 2002-2009 i 2011 ulegał zmniejszeniu, a w latach 2010 i 2012 wskaźnik uległ zmniejszeniu.

TABELA 4. WSKAŹNIK ZAGROŻENIA PRZESTĘPSTWAMI PRZECIWKO MIENIU W PRZELICZENIU NA 100 TYS MIESZKAŃCÓW W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W LATACH 2002-2012

Wskaźnik zagrożenia przestępstwami kryminalnymi w przeliczeniu na 100 tys mieszkańców	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kradzież cudzej rzeczy	797,6	851,8	843,9	791,0	776,4	657,4	597,0	575,2	597,0	604,0	584,0
Kradzież z włamaniem	809,7	810,5	648,2	506,2	485,4	407,8	369,7	370,3	407,0	377,0	359,0
Przestępstwa rozbójnicze	75,9	75,5	75,2	64,2	55,1	55,0	49,6	47,2	69,0	56,0	59,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - analiza badań

ZAKOŃCZENIE

Artykuł kończy się wnioskami które wskazują, iż przestępstwa stwierdzone przeciwko mieniu w roku 2012 w województwie Lubelskim uległy znacznemu obniżeniu. Badania dowiodły, że omawiane przestępstwa przeciwko mieniu w latach 2002-2012 ulegały zmniejszeniu 6% rocznie. Jak wynika z danych policyjnych statystyk najbardziej dominujące stały się przestępstwa kradzieży cudzej rzeczy. Najmniej zarejestrowano przestępstw rozbójniczych w całym okresie badanym 2002-2012. Dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim pokazują, że najniższa liczba przestępstw przeciwko mieniu w roku 2012 miała miejsce w powiecie sulęcińskim a najwięcej zarejestrowano w Zielonej Górze. Zwrócono również uwagę na wskaźnik wykrywalności przestępstw wraz z wskaźnikiem zagrożenia w przeliczeniu na 100 tys mieszkańców. W roku 2012 najwyższa wykrywalność wystąpiła w przestępstwach rozbójniczych wraz z najniższym wskaźnikiem zagrożenia przestępstwami w przeliczeniu na 100 tys mieszkańców.

BIBLIOGRAFIA

1. Adamczyk M, „Nauka i gospodarka”, nr 2011/2 str. 68.
2. Maslov A.H, *A Theory of Human Motivation*, „Psychological Review”, 1943, t. 50, s. 370-396.
3. Papież J, Płukisa A, „Przemoc dzieci i młodzieży w perspektywie polskiej transformacji ustrojowej”, wyd. Adam Marszałek, s, 18.
4. Por. R. Kuźniar: *Po pierwsze bezpieczeństwo*, op. cit.
5. Por. P. Bączek, *Zagrożenia informacyjne a bezpieczeństwo państwa Polskiego*. Toruń 2005.
6. Por. R. Zięba, *Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych*. „Sprawy Międzynarodowe” 1989, s. 10, 50, cyt. Za: J. Stańczyk: *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*. Warszawa 1996.
7. Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w roku 2011, str. 27.
8. Stańczyk J, *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*. Warszawa 1996, s. 16.
9. <http://pokrzywdzeni.gov.pl/kategorie-przestepstw/crimes,53.html> (16.06.2012).
10. <http://prawoity.pl/wiadomosci/kradziez-z-wlamaniem-art-279-kk>
11. http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63961/Kradziez_art_278.html
12. http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63963/Kradziez_z_wlamaniem_art_279.html
13. http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63964/Rozboj_art_280.html
14. <http://prawoity.pl/wiadomosci/kradziez-rozbojnicza-art-281-kodeksu-karnego>, [25.01.2011r.]
15. http://pl.wikipedia.org/wiki/Kradzie%C5%BC_rozb%C3%B3jnicza
16. http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63972/Wymuszenie_rozbojnicze_art_282.html
17. http://pl.wikipedia.org/wiki/Przest%C4%99pstwo_pospolite
18. www.univ.rzeszow.pl/ekonomia/Zeszyt9/19_smolen.pdf, data pobrania 7.09.2009
19. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Bezpiecze%C5%84stwo> (25.06.2012)
20. <http://chomikuj.pl/Bendiks/Studia/Semestr+1/BN/BN-Temat+1,1842336400.doc> (25.06.2012)